

vedke, pa je vendar zgodovinskega zapopadka in govori o zgodovini Judov, Činjanov, Egipčanov in Izraelcev, Feničanov, Asirjanov, Babiloncev, Perzanov in macedonskih vojsk ter se konča z Arlaxerxesom Dolgorokim. Pridjan je tej knjigi tudi zemljevid starega veka iz časa Daria. Ta knjižica je posebno za mladost pisana; velja le 24 kr., zemljevid pa 10 kr.

* Ministerstvo uka na Pruskim je dovolilo v podporo slavnih pisateljev 1000 tolarjev na leto.

* Ker smo omenili o izdanju „Palmatičeve Kristiade“, da je po besedah Starčevića ilirska matica pred izdanjem to delo nekaj pilila, naš naprosi odbor „matice“ tudi nje zagovora opomniti, v katerem pravi, da je to zavolj tega storila, ker se derži občjega pravopisa, kterege pišejo večidel vsi pisatelji, ne le maticarji, ampak tudi družbeniki za povestnico jugoslavensko, in ker je tudi že v letu 1849 odločilo na Dunaji več Ilircev, se tega pravopisa deržati. Da ne dela nadstrešice ^ nad ki, ka, ke, akoravno so te besedice skrajšane od koji, koja, koje, stori to zavolj tega, ker še ni na tanjko odločeno, kdaj in kje da se ima nadstrešica ^ rabiti. Da pa pologlasa pred r ne piše in e ali a v besedah prvi itd. izpušča, stori to zavolj sloge južnih Slavenov, ker tudi Serbi tako pišejo in ker se je tudi že z glagoljskimi čerkami tako pisalo.

Novičar iz slovanskih krajev.

Iz Zagreba. 2. februarja je imelo društvo „za povestnico jugoslavensku“ drugi velki zbor, h kateremu se je mnogo prijatelov zgodovine snidilo; med družimi tudi ban Jelačić, ki je zbor s krepkim govorom pozdravil in društvu vso pomoč obljubil. Potem je gospod predsednik Ivan Kukuljević govoril in naznanil, kaj da je društvu dosihmal doveršilo. Mirko Bogović je predlog storil, da bi se razun družih udov, ki po 2 gold. na letu plačujejo, tudi vtemelitelji društva vpejljali, ki bi 50 gold. enkrat za vselej plačali; ti predlog je bil poterjen. Potem so se nekteri udje, med družimi tudi g. H. Costa na Krajnskem in g. Puff na Štajarskem za častne ude izvolili. — 6. list „Nevena“ prinese življenjepis izverstnega Krajnskega slikarja (malarja) gospoda Langus-a, v katerem so tudi vse njegove bolj imenitne slike po g. Ivanu Kukuljeviću po točnim izvedenji popisane *).

Iz Koroškega. Po poslednjem popisu živí na Koroškem 319.224 duš v 11 mestih, 20 predmestjih, 25 terjih, 2747 vaséh in 47.785 hišah.

Iz Celja 10. febr. Ana A—r, znana po glasoviti porotni pravdi v Celji, se je te dni tukaj omožila; nekiga točarja je vzela. Ob poroki je bil velik nespodoben hrup celò v cerkvi. — Sliši se, da pride deželna sodnija iz Celja proč.

Iz Mokriškiga. Ljube Novice! Vsaki kraj naše drage domovine se je že večkrat opomnil in s Slovenci krog in krog soznal; hočemo se tudi mi iz zadnjiga kotiča krajuske dežele enkrat oglasiti. Neznani smo vam še; torej je potreba, da vam nar poprej svoje ime

povemo. Cela Dolnjiška županija, ktere polovica se po prav prijetnih vinskih gorica razprostira, polovica pa v lepo ravnim polji med Savo in Breganco leži, se sploh od prijetniga grada „Mokrice“ „Mokriško“ imenuje. To ime si naši beli Krajnci tako prilastujejo, de nočejo biti ne Krajnci ne Horvati, le Mokričani se hočejo zovati. Vse druge sosede tudi iz nar bližnjih krajev Krajnske dežele imenujejo večidel in nar raji „Gorence“. Uzrok tega pa je v legi kraja iskati. Samo cesarska cesta nas veže z Krajnsko zemljo; od vsih družih strani smo od Štajarcov, Horvatov in Vlahov obdani.

Mokriško se raduje miliga talianskimu podobniga podnebja; ima čiste dobre vode v mnogih studencih in zdrav čist zrak.

De je kraj resnično prijeten in dober, priča nar bolj to, de od vsih vetrov ljudje so se tukej naselili, Štajarci, Madjari, Taliani in tudi zdaj bi se še marsikdo rad v našo županijo vrnil. Mokričan pa le redko svoj dom zapusti in takrat le iz važnih uzrokov.

Kmetijstvo pri nas je večidel še na niski stopnji, tudi s kupčijo in rokodelstvom se Mokričan ne peča, njegovo veselje je le vinska gorica; na njo zaupa, njo le pridno oskerbuje.

Novcov (denara) ima naš svet prav malo; pa jih tudi nima od kod vzeti. Zernja mu tudi v dobrih letih primanjkuje in le vino mora dati štibro, obučo, orodje, iz vina se dobí penezov za prepise in vse druge potrebne reči. Zato je pa vselej, kadar terta dobro ne obrodi, pri nas velika revšina, kakor lansko in letošnje leto. Zraven tega je pa še starinska vkoreninjena navada celo leto pri kakim bogatinu na vino posojevati, še poprej ko se terta obreže, in tako se vina le malokdaj naraynost tovarnikom prodajajo, iz večiga se po niski ceni v klete opomnjenih bogatinov zvozi: Nekaj se tudi zasluži pri vlaki ladij na Savi. Pa le redkim vlaka dobiček donáša. Z dobro vestjó zamorem reči, da ladjovlaka sploh več škodje, ko hasne. (Dalje sledí.)

Iz Kočevskih hribov. J. Veseliga ne vém „Novicam“ iz naših Kočevskih zaplankanih hribov nič pisati. Večina ljudi je že v hudi stiski, in kaj še ne bo, preden novina dojde! Če pa letošnja letina falí, bodo ljudje glada mérli. Grozno me je ganilo, ko sim uni dan zvedil, de, ko je neka gospodinja svinjem v korito jedí natresla, se je neka grozno lačna ženska oseba tiho prikradla, vratice odperla in naglo po svinjskim jedilu hlatala in v sé metala. Presušeno répno perje kuhano je s svinjami vred jedla! V nekterih hišah nič več družiga ne primorejo, kakor še kaj maliga kisle repe ali pa kak korén. Ko to pojedó, bodo gabali. Nekteri so že od strada v glavi zabúti. Korúna je bilo čisto malo, pa še to drobiž in je tudi pognjil. Ko spomlad pride, ne bodo ljudje sémena več prihranili, ne od korúna ne žita. Dnarjev ni; zadolženi so ljudje, de je groza; upati noče nihče nič več. Dragoletniki, ki še kaj imajo, sebe gledajo; kaj nek bo, kadar spomlad pride?! Nedolžnost se mi nar bolj smili, ki lačna joka! Nekaj pomoči pričakujemo od Ljubljane. Skerbni gosp. poglavar nam obeta pomoči, pa se še prav ne vé, koliko in kaj, in komu bode. Slišal sim, da bodo le zemljaki zbersine deležni postali; pa nočem verjeti; kaj bo sicer iz tistih, ki nimajo pod milim Bogam družiga nič, ko nič in pot do groba!

Iz Ljubljane. Ravno zvemo, da na enako pritožbo tudi od družih strani, kakor jo je g. P—k. v 11. listu „Novic“ zoper mostnino in cestnino v Kurji Vasi razglasil, je neki poslal naš magistrat g. najemniku cestnina izpis tiste cesarske za vse dežele veljavne mostninske in cestninske postave od 17. majnika 1821 pod števil. 996, razglašene po našim deželnim pogla-

*) Slavni predsednik društva za povestnico jugoslavensko g. Kukuljević nam je poslal nekoliko iztisov imenovanega življenjopisa našega Langus-a, iz kterege tudi zvemo, da med vsimi njegovimi učenci so nar izverstniši tri gospé: Jozipa Štrus, bivši opatica reda sv. Uršule v Ljubljani, Amalia Oblak, sadaj žena žl. g. Hermannsthala na Dunaji in Terezia Lipič, sadaj žena g. dr. Köstel-na v Gradcu. Hvala lepa prečastitemu g. Kukuljeviću, da se prijazno ozira tudi na slovenske krajne in njih zaslužene možé! Vred.

varstvu 1. junia 1821, številka 6567 *), ktera še dan-današnji velja, in pod čerko o) takole govori: „V kra-jih, kjer je cestna pregraja (šranga) postavljena, je za prebivavce tistiga kraja cestnine prosta: 1) ži-vina, ki se na pašo, za ozdravljanje ali podkovanje žene, 2) vožnja za poljodelstvo, namreč: plugi, brane, gnoja, mavca (gipsa), če se ta berž po senožeti ali njivi potrosi, in podorje in če je to določilo poterjeno z dokaznim listam gosposke; 3) cestnine so proste vse gospodarske vožnje (alle Wirthschaftsfuhren), ktere prebivavci tistiga kraja s svojo lastno ali v tistim kraji najeto živino opravljajo, ali za oskerbovanje svojiga gospodarstva ali rokodelstva tako potrebno imajo, da se prav za prav ravno tisto blago sémtertjé vozi, na priliko: če se žito ali moka za mlin ali za peko, ali fabriški izdelki v bližnjo valjavnico ali v apreturo, ali pri kmetijstvu poljsko séme ali pridelk iz polja ali derva iz gojzda za svojo potrebo vozijo“. To so besede ce-sarske postave, v kterih se noben razložek vóz med lojtrami in kripo ne dela, če le je vožnja (die Fuhr) za gospodarske potrebe; za to pravi postava: „vse gospodarske vožnje“ (alle Wirthschaftsfuhren) in ne razločuje vóz (Wirthschaftswägen). Nadjamo se, da po tem takim g. najemnik mostnine in cestnine v Kurji vasi prihodnjič od nobene gospodarske vožnje Ljubljančanov na mah ne bo mostnine ali cestnine terjal, naj pelje kdo séme, pridelke ali kakošno drugo za gospodarstvo potrebno reč na lojtrah ali na kripti, — ker to bi ne bilo postavno.

Iz Ljubljane. V poslednjih Novicah omenjeni stekljine sumljivi pès je v torek ponoči za stekljino poginil; raztelesenje je poterdilo, kar poslednji čas ni več dvomljivo bilo — gotovo stekljino. Skozi 6 tednov so predpisane postave zastran psov tedaj v veljavnost stopile. Naj bi vsak gospodar, ki le kolčikaj misli, da je njegov pès utegnil biti s steklom v kakošni dotiki, čeravno ne od njega popaden, taciga psa berž naznani mestni gosposki ali ga v živinozdravnišnico pošlje, ker nevarnost strašna mora tukaj vsako nagnjenje do psa zatreti. Ker se sliši, da je stekli pès se clo na Verhniko zašel, bo prav sedaj po celi poti na pse ostro paziti. — Posveti zavolj prihoda milostink (barm-herzige Schwestern) so se iznoviga oživili; nar veči zadrega je le zavolj njih stanovanja; pa če ne bojo imele lastne bolnišnice, ne more ravno teško biti jih kam spraviti, brez da bi se redút zato vpotreboval, ki je o mnogih družih zadevah mestu sila potreben, ker sedaj v mestu nimamo ne eniga poslopja za kakošno posebno napravo, razstavo, slovesnost itd. Slišimo tudi, da nekteri svetjejo: naj bi se milostinke poprej na po-skušnjo vzele. Da je red milostnih sester v postrežbo bolnikom prav koristen, so že skušnje povsod dogo-tovile, o tem ni dvombe več — ali so pa za Ljubljano potrebne in iz česar bojo živele: to se mora pa po-prej dobro prevdariti in ne vse le na premenljive milodare zidati. Stanovitna milošnja naj bo temelj te nove naprave, ker zmiraj le daj! daj! in povsod le daj! daj! bo na zadnje že vsacimu preveč. — Gosp. deželni poglavar je tudi poslednji po „Novicah“ nabrani znesek z 22 fl. 36 kr. za nesrečnike Ložane, Metli-čane in Černomljane z zahvalo sprejel in vredništvu naročil: naj blagoserčnim dobrotnikom za dane milodare damo njegovo serčno zahvalo na znanje, kar s temi versticami radi spolnemo.

Novičar iz mnogih krajev.

21. dan t. m. stopi nova postava, veljavna za vse cesarske dežele razun vojaške meje v veljavnost, po kateri je vsako hudobno poškodovanje železnice ostro prepovedano in bo kot očitna silovitnost kaznovano s teško ječo od 1 do 5, ali od 5 do 10, ali od 10 do 20 let ali clo za celo življenje; je pa kdo po takim poškodovanji ob življenje prišel in je zamogel hudodel-nik tako nesrečo pred vediti, taciga bojo clo ob glavo djali. Poškodovanje telegrafov se bo kaznovalo s teško ječo od pol leta do 5 let. — Ministerstvo kup-čijstva je tarifo vožnine po železnicah enmalo višji postavilo: človek v vozu 1. razreda plača za 1 miljo namest 18 krajc. 20, v 2. razredu 12 krajc. namest 11, v 3. pa 9 krajc. namest 8; — tarifa za cent blaga 1. razreda je za 1 miljo 1 krajc. namest 3 vinarjev, — za blago 2. razreda poldrugi krajc. na-mest 1 krajc. in 1 vinar, — za blago 3. razreda pa 2 krajc. namest 1 krajc. in 3 vinarje. Od 1. marca tega leta jenja tisti poboljšek, ki ga je na železnici iz Dunaja do Ljubljane blago 2. razreda sedaj vživalo in stopi navadna tarifa v veljavnost. — V kmetijstvu so prišle sila goljufne nemške bukve na svetlo podime-nam „Wichtiges Geheimniss für Landwirthe: Kopps che-mischer Dünger“ (po slovensko: imenitna skrivnost za kmetovavce: Koppov kemijski gnoj); veljajo te bukve 5 fl. 24 krajc., in vsak, kdor jih kupi, se mora zavezati, da do 1. prosenca 1860 ne smé nobenimu družimu te skrivnosti razodeti, če ne, plača 50 tolar-jev kazni!! Izdajatelj teh dragih bukev misli, da bo do leta 1860 že dosti kmetovavcov osleparil. In v čem obstoji ta skrivnost, ktero brez strahú kazni svetu na-znamo? — da z neko štupo, ki le 5 grošev velja, se da 1 oral gnojiti! in germ 6 čevljev visok zrasede po mervici tega gnoja!! Zložene so pa te bukve ta-kole: v 26 versticah je 13 predpisov (receptov), kterih nobeden ne zapopade drobtinice zdrave pameti, — po tem sledi na 10 stranéh podučenje, kako ta kemijski gnoj rabiti, — in poslednje so na 24 stranéh spričbe, ktere poterdijo resnico — teh laží. Če že vsak prost kmet vé, da v kmetijstvu iz nič nič ni — se je toliko bolj nad prederznostjo čuditi, ki se pod-stopi tako sleparijo po 5 fl. 24 kr. svetu ponuditi! — Hudodelnika, ki je po življenji kraljice Španjolske stregel in jo z bodalcem na roki in persih ranil, so ob glavo djali. Imé mu je bilo Martin Merino, bil je do leta 1821 minih Franciškanskih reda. je pa potem samostan zapustil in zlasti po Francoskim bival. Bil je že 63 let star. Od konca je tajil; kmalo pa je vse obstal. Kaj ga je k temu hudodelstvu nagnalo, se ne vé. — Poročnik austrijske vlade pri vladi severne Amerike je stopil iz vse zaveze s to vlado in je to svoji vladi na Dunaj na znanje dal. Ali je Košut te razpartije kriv, se ne vé. Košut je na svojim poto-vanji po Ameriki v Pitsburgu hudo zbolel.

Zahvala.

Častiti g. Jernej Dolenc v Vipavi nam je poslal po častitim g. korvikarji Pircu 10 fl. za Prešernov spominek za kteriga je njegov sin, rajnkí g. dr. Dolenc v Gorici, kte-riga nam je nemila smert prezgodaj vzela, ravno pred svojo zadnjo uro doneske nabirati začel. Odbor slov. društva.

Pogovori vredništva.

Gospodu iz Mkčg: Hvala lepa! Vse nam je drago; pro-simo, česar ste obljubili. — Na vprašanje iz Dunaja: Le pošlite, kratko in dobro po domače, kakor smo iz Vaših rok že vajeni.

*) Ta postava je zapisana v 3. zvezku »Sammlung der po-litischen Gesetze und Verordnungen für das Herzogthum Krain und den Villacher Kreis Kärntens im Königreiche Illyrien Jahr 1821.